

základě rozsudku také jenom vrácení nábytku, na něž práva nemá, a výkonem exekuce na vrácení pozbyla by žalovaná práva volby, aniž žalobce zvolil napřed odstup, ponechávaje si navíc právo vésti exekuci i na zaplacení kupní ceny. Upustil-li by žalobce od exekuce jen na vydání nábytku dřív, nežli by byl zcela nebo z části uspokojen, nesla by přece žalovaná útraty její, protože podle rozsudku by byla právem povolena — a útraty ony znamenaly by pro ni křivdu. Žalovaná tedy by utrpěla škodu v takovém případě, protože by na ni bylo vymoženo něco, nač žalobce práva neměl, a protože by mohla pozbýt práva na podržení nábytku, jež by jinak měla, kdyby nebyla odsouzena alternativně i k jeho vrácení.

Proto bylo vyhověno dovolání žalované a zamítnuta žaloba o vrácení nábytku vůbec.

Dovolání žalobcovo, směřující jenom proti oné části rozsudečného výroku, jíž bylo žalované uloženo vrácení nábytku za náhradu za užívání, je proto bezdůvodné a lze je poukázati na vývody, jimiž žaloba v tomto směru byla zamítnuta.

Rozh. nejv. soudu z 31. ledna 1929 č. Rv I. 317/28.
Pošva.

Otázku, jsou-li dány předpoklady žaloby určovací, musí soud zkoumati z úřední moci. Žaloba určovací nestává se i žalobou o plnění tím, že žalobce vedle žádosti, aby bylo něco zjištěno, též zažádá, aby bylo vysloveno, že žalovaný je povinen to uznati. Takový dodatek je zbytečný a nelze na žalovaném exekučně vynutiti povinnost, aby něco uznal.

Žalobce, jenž byl zůstavitelkou vyděděn, domáhá se toho, aby bylo uznáno, že mu přináleží povinný podíl z pozůstalosti zůstavitelčiny a že žalovaná (zůstavitelčina universální dědička) je povinna to uznati.

Procesní soud žalobě vyhověl.

Odvolací soud ji však zamítl.

Nejvyšší soud toto rozhodnutí potvrdil.

Důvody. Odvolací soud vyhověl odvolání žalované strany a zamítl žalobu jedině z toho důvodu, že je žalobou určovací podle § 228 c. ř. s. a že žalobce ani netvrdí, že má právní zájem na tom, aby tvrzené právo bylo co nejdříve postaveno na jisto. Žalobce napadá tento rozsudek z dovolacích důvodů § 503 čis. 3 a 4 c. ř. s. Rozpor se spisy spatřuje v tom, že odvolací soud položil za základ svému rozhodnutí předpoklad, že tu jde

o určovací žalobu. To prý odporuje spisům, zejména rozsudku první stolice, kterým bylo uznáno, že žalobci přísluší povinný díl z pozůstalosti a že žalovaná je povinna to uznati. Proto prý žaloba není žalobou určovací, třebas žalobní návrh na venek vypadá jako určovací návrh, vpravdě však směřuje k plnění, které lze vynutiti. Žalobce nežádá jenom určení, nýbrž také uznání, tudíž plnění. V souvislosti s touto vadou prý je nesprávné právní posouzení věci, že totiž odvolací soud považuje žalobu za určovací.

Žalobce neprovádí těmito vývody dovolacího důvodu rozporu rozsudku se spisy, nýbrž dovolací důvod nesprávného posouzení věci, neboť nedoličuje, že odvolací soud vzal za základ rozhodnutí skutkový předpoklad, který buď není ve spisech nebo je v nich uveden jinak, ale snaží se dokázati, že nesprávně posoudil obsah žaloby, uznáv ji za žalobu určovací.

Druhé nesprávné právní posouzení věci spatřuje dovolatel v tom, že odvolací soud uznal, že žalobce žádal určení svého nároku místo plnění, že tu nejsou nezbytné předpoklady určovací žaloby a že proto musila býti zamítnuta. Poukazuje k tomu, že žalovaná ani v první, ani v druhé stolici nevznesla námitku takovou, a že odvolací soud může rozsudek soudu první stolice přezkoumati jen v mezích odvolacích návrhů a že civilní soudní řád neposkytuje opory pro mínění, že by odvolací soud mohl změnit rozsudek první stolice z úřední moci.

Dovolatel je v obojím směru v nepravu. Žaloba vyličuje průběh pozůstalostního řízení a navazujíc na to, tvrdí, že žalobce je oprávněn požadovati povinný díl, protože zůstavitelka ho bezprávně vydělila. Žalobní návrh zní, aby bylo uznáno právem, že žalobci přísluší povinný díl z pozůstalosti a že žalovaná je povinna to uznati. O zájmu na brzké určení neobsahuje žaloba ani slova. První díl žalobního návrhu je nade vší pochybnost určovacím návrhem, druhý, domáhající se uznání, nečiní ze žaloby žalobu o plnění, neboť je zbytečný. Určovací výrok by působil proti žalované sám sebou, jakmile by nabyl moci práva. Vymáhati od ní uznávací vyjádření by nebylo ani podle § 367 ex. ř. možno. Jde tedy v tomto sporu o pouhou určovací žalobu. Taková žaloba pak může býti s úspěchem podána jenom tehdy, jsou-li tu předpoklady: že jde o určení právního poměru nebo práva nebo pravosti nebo nepravosti listiny a žalobce má právní zájem na neodkladném určení. Soud musí zkoumati na základě provedeného řízení, je-li tu takový zájem; neshledá-li ho, musí zamítnouti žalobu. Protože pak ten zájem je předpokladem žaloby — totiž nároku žádati od soudu určitý

výrok — musí to soud zkoumati z úřední moci. To platí i o soudu vyšší stolice. O pozůstalosti, z níž se žalobce domáhá povinného dílu, je sepsán inventář. Žalobce v žalobě ocenil hodnotu předmětu sporu na 13.533 Kč 08 h; věděl tedy, když ji podával, jaké částky peněžní se chce domáhati. Mohl podati žalobu o zaplacení povinného dílu; určovací žaloba v té době neměla praktického smyslu a tím méně v době vydání rozsudku soudu první stolice. Dovolatel se tu poukazuje na rozhodnutí nejv. soudu č. 4498 sb. n. s., podle něhož je určovací žaloba nedovolená, neslouží-li praktickým účelům, ale zbytečnému rozmnožování nebo protahování sporu. Na tomto názoru nejvyšší soud trvá. V tomto případě by ani pravoplatný určovací rozsudek neměl pro žalobu praktické ceny. Kdyby mu žalovaná po něm nevyplatila povinný díl, musil by ji přece žalovati o vyplacení a první spor by byl docela zbytečný. Žaloba o určení nároku je zásadně vyloučena tam, kde je možná žaloba o plnění, leč by žalobce měl mimořádné důvody k takovému určení. Takový mimořádný zájem není v tomto případě ani tvrzen. Po sepsání inventáře bylo hned možno domáhati se přímo zaplacení povinného dílu a určovací žaloba byla nepřipustná (srovnaj rozhodnutí nejvyššího soudního dvoru ve Vídni ze dne 27. září 1910 Rv II 657/10, Právník str. 22/1912).

Odvolací soud právem zamítl žalobu, i když žalovaná neuplatňovala zmíněné vady.

Dovolání není odůvodněno; proto mu nebylo vyhověno.

Rozh. nejv. soudu ze dne 9. listopadu 1928 Rv II 750/27; vrchní soud v Brně Co I 202/27. K. L. J.

Na Slovensku není proti určení náhrady za neprávem utrpěnou vyšetřovací vazbu, o níž tam co do právního důvodu rozhodne Nejvyšší soud a co do její výše ministr spravedlnosti, žádného právního prostředku. Nárok takový je nárok veřejnoprávní a a odkázal-li jej Nejvyšší správní soud, odmítaje stížnost, podanou do výnosu ministerstva, určujícího jeho výši, podle čl. 105 ústavní listiny na řádné soudy jako nárok soukromoprávní, může přesto žaloba k námitce strany žalované odmítnuta býti pro nepřipustnost nároku.

Obchodník v Maďarsku podal si, když trestní řízení u sedrie na Slovensku proti němu zavedené bylo zastaveno a on z vyšetřovací vazby propuštěn, u dotyčné sedrie, kdež se trestní řízení vedlo, žádost za přiznání mu škody vyšetřovací vaz-